

ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ: ПАУЛЕЛЕ¹²

Ми смо као орах. Морамо бити сломљени да би нас упознали.¹³

Паулеле је имао дванаест година када се први пут са старијима попео до кратера одавно угашеног вулкана и принео жртву богињи Пеле.

У кући се ретко говорило о времену пре доласка белих мисионара. Биле су то посебне прилике, обично кад би неко умро, или кад би се родило дете. Породица се тада окупљала касно увече, прозори су били затворени, завесе навучене, а светлост свећа је то окупљање чинила мистичним, тајновитим. Баба, мајчина мајка, причала је о томе како су, још док је она била млада, беле поглавице прогласиле пораз полинезијских богова и победу хришћанског бога. Од тада се о веровањима предака само шапутало, али су се обичаји у већини породица и даље чували. Ако би староседеоци престали да их упражњавају и потпуно се приклонили новом богу, земљотреси и вулкани су били ту да их подсети на старе богове, који су свој бес показивали тако што би изненада затресли земљу, а тај потрес би поцепео место где је некада био пут, или би ерупција послала лаву да уништи цело село, да би затим направила сасвим нову планину тамо где је некада била плодна равница.

¹² Паулеле (*Paulele*) на хавајском језику значи вера, самопоуздање, поверење; веровати, ослањати се на некога

¹³ Халил Џубран

Да би умилостивили богове, становници острва су им одувек нудили молитве и жртвовали свиње. Откако су се бели људи доселили, жртвовање је било забрањено. Скривени тамо, посебно у ноћима без месеца, они који су и даље веровали да их само стари богови могу заштити, остављали су понуде својим боговима и духовима који живе у лави.

Паулеле је у рукама носио корпу пуну свеже убраног воћа. Успон није био стрм ни тежак, али је ноћ била тако тамна да није видео ни прст пред носом. Отац и стриц су ишли напред, он је са још два дечака његових година ходао у средини, а сасвим позади су их пратили баба и деда.

Мауна Лоа¹⁴ је спавала. Отац је рекао: Ако добро ослушнеш, чућеш како вулкан дише. Дечак је слушао. Осим тихог шиштања, који је долазило од сумпорних испарења, није чуо ништа више. Био је разочаран. Одједном, осетио је како се тле под њим љуља и како ветар мења правац, како се спушта све до земље и ту, око његових ногу прави једва приметне вртлоге. Отац је рекао да пожуре и Паулеле је, стискајући у наручју корпу са воћем, потрчао. Велики плод папаје је испао и откотрљао се низ стазу, а да дечак то није ни приметио.

Руке ме боле од шереџа који носим, али без засџајкивања џрабим у малој колони сџазом кроз мркли мрак. Под носом ми се шири неџознаџи слаџкасџи мирис некоџ џрезрелоџ воћа. Хџела бих да џа видим, али у мраку све има црне обресе, а времена за одмор нема. Неко ме џожурује, ноџе ми се саџлићу о камење и џрмље са ошџрим и бодљикавим џранама. У даљини видим свеџлосџи некоџ

¹⁴ Највећи вулкан на свету који се налази на хавајском Великом острву (*The Big Island*, или званично *Hawaii*)

великој оћна. Како смо ближе шом месћу, све је шойлије и црвене варнице одскачу високо у небо. Небо јори. Знам да је шу негде лишица, и сирах ме је да јој не прићем сувише близу, да се не оклизнем и не паднем у циновски кошао у коме плеше вајра. Руке су ми празне, наједном схваћам, и почињем да се јанично осврћем око себе лгедатући где сам исјусила онај шерет, али сада сам већ сасвим сама, нема никоја око мене и моје ноје јосјају круше и шешке. Једва их јомерам. Небо се увећава, звуци јосјају све јачи, у мене зуре сирашне црне очи жене рајничкој лица и дивље дује црне косе. Ошвара уста и њен урлик ме јуша.

Паулеле је волео ове ритуале. Узбуђење га је обузимало кад су се припремали за полазак. Питао би по ко зна који пут укућане да испричају шта су све доживели пењући се до умиреног вулкана, какве су чудесне знаке успут добијали и како се Пеле јављала после сваке посете. Наоружан њиховим искуствима и старим легендама, које су му распаљивале машту, дечак је сваки корак до одредишта чинио са потпуном свешћу о томе зашто то ради и шта очекује заузврат. Са једнаким осећањем страха колико и обожавања, полагао је жртвене понуде молећи се не само богињи Пеле, него и свим мањим боговима. Али, она је била једина која је имала моћ да делује независно од других, да се појављује у форми других богова, или чак у облику људских бића. Богиња ватре је имала моћ да контролише не само вулкане, него и ветар, гром, кишу. Њен бес је могао да изазове реку лаве, која је пред собом гутала људе, животиње, куће.

Када је Паулеле имао само седам година, Пеле је са Мауна Лое послала свој бес на једно рибарско село с друге стране острва. У кући је владало узбуђење. Сви су чекали деду, а он се појавио у касним поподневним сатима вукући за собом на канапу везану животињу која